

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. V. Dispensant in denuntiationibus Episcopus, vel habens
jurisdictionem Episcopalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

Aliundè quoque valdè utilis est lex ista bono communi, cujus dispensatio nimis facilis, parit frequenter in Republica Christiana non levìa incommoda; ut idcirco ipsi Hæretici vicini, sint sine comparatione rigidiores Catholicis in observantia proclamationum. Quod meritò ponderent Ordinarii, quorum alioquin iudicio & prudentiæ relinquatur arbitranda causæ sufficientia. Hæc ille.

Si autem à me quæritur; quis hic censetur Ordinarius, qui possit in dicta lege denuntiationum dispensare? Respondeo:

CONCLUSIO V.

Dispensant in denuntiationibus Episcopus, vel habens jurisdictionem Episcopalem.

81. *Inferior non potest de se dispensare in lege Superioris, ex Clem. 2. de Elect.*
Communitè docetur in Tract. de LL. inferiorem non posse dispensare in lege Superioris, nisi in casibus sibi concessis. Probatur autem ex Clem. Ne Romani, 2. de Elect. ibi: Nos inter cætera præcipuè attendentes, quòd lex Superioris per inferiorem tolli non potest, opinionem astruere (sicut accepimus) satagemem, quòd Constitutio felicis recordationis Gregorii Papæ decimi Prædecessoris nostri, circa electionem præfatam edita in Concilio Lugdunensi, per cæterum Cardinalium Romana Ecclesiæ (ipsa vacante) modificari possit, corrigi vel immutari, aut quidquam ei detrabi sive addi, vel dispensari quomodolibet circa ipsam, vel aliquam ejus partem, aut eidem etiam renuntiari per eum, tanquam veritatis non consonam, de Fratrum nostrorum consilio reprobamus. Et cap. 6. de Major. & obed. sic incipit: Cum inferior Superiorem solvere nequeat vel ligare, sed Superior inferiorem liget regulariter & absolvat.

82. *Probatur etiam ex jure civili.*
 Adde l. 1. Cod. de LL. Inter aequitatem jusque interpositam interpretationem, nobis solis, & oportet, & licet inspicere. Ita Imperator Constantinus. Et Imperator Justinianus: l. fin. cod. Definimus omnem Imperatorum legum interpretationem, sive in precibus, sive in judiciis, sive alio quocumque modo factam, ratam & indubitam haberi. Si enim in præsentem leges condere soli Imperatori concessum est, & leges interpretari soli dignum imperio esse oportet. In quibus legibus reservatur interpretatio authentica Constitutionum Imperialium ipsis Imperatoribus. Quanto magis censerì debeat reservata dispensatio?

83. *Probatio ex ratione. Suarez.*
 Et ratio est inquit Suarez lib. 6. de leg. cap. 14. num. 4. quia inferior non potest irritare vel impedire voluntatem Superioris, non solum ipso invito, sed etiam ipso non consentiente; ergo non potest

dispensare in lege ejus, propter solum prohibitionem specialem; sed necessitas est positiva concessio per voluntatem pressam, vel saltem tacitam, aliquo consentienti modo significatam.

Antecedens patet; tum ratione, quia inferior virtus non potest antea dire superiori; tum ratione moralium, quia rectitudo gubernationis postulat, ut auctoritas Superioris prævaleat contra voluntatem inferioris; nisi Superior ipse contra rem voluntatem, quod non fit nisi per positivum consensum vel concessionem. Consequentia verò clara est; quia dispensatio auferit voluntatem Superioris, sed non potest esse & tum ejus in particulari natura.

Confirmatur; quia dispensatio est actus jurisdictionis: sed inferior in se non habet jurisdictionem circa legem superioris, nec circa personas eius, immo licet in eis talem subjectionem tractando, quia est altioris rationis, et de eadem; ergo non habet iurisdictionem dispensandi in lege Superioris, immo concedatur. Hæc ille. Quæ hoc non consentit ad nostrum propositum.

Itaque attento jure antiquo, & solum contrariâ consuetudine, Episcopus non poterat dispensare, nisi in casu urgentis necessitatis, quando esset periculum in mora, ne denuntiationes præmitterentur Matrimonio, quia erant præcepta in Concilio Generali Lateranensi, & ne tacite quidem Episcopi erant concessa potestas in eis dispensandi.

Hodie autem potest Episcopus in dispensare; quia hoc illis conceditur Tridentinum sess. 24. de Matrim. cap. 1. ibi: Deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesiis fieri, ut si subsint impedimenta, facilius detegantur. Ordinarius ipse expedire iudicaverit. Et denuntiationes remittantur: quod sententia & iudicio sanctæ Synodi confirmatur.

Et quævis ibi Concilium expressè solum loquatur de denuntiationibus tendis consummationi Matrimonii, quod ante contractum Matrimonium impetitionem malitiosi impedimenti, non fuerunt; equidem, ut dicit Reg. Cui licet quod est plus, licet utique minus. Et cui conceditur quod est plus, etiam tacite conceditur quod est minus eodem genere; jam autem plus est remittere absolute omnes denuntiationes, etiam ante consummationem Matrimonii, quia solum eas remittere ante contractum Matrimonii, ut clarum est; ergo cui illud conceditur, etiam hoc tacite censetur concessum.

Pontius,

87. quibus ob
tiosus cau-
sibus re-
mittitur de-
nuntiatione
re-

88. Probatur ex
nomine De-
clar. Card.
apud Farinacium.

89. in nomine
Ordinarii
Concilii in-
tellegat et
Vicarii
generalem
Episcopi.

Probatur
per affir-
man.

90. in
proba-
re De-
clar.
Card.

Nec tantum propter suspicionem mali-
tiosi impedimenti, quæ, ut supra dixi, &
patet ad oculum, non habet locum, quando
jam Matrimonium contractum est; sed etiam
ob alias causas, de quibus infra tracta-
bimus. Si autem ob alias causas potest rem-
ittere denuntiationes, alioquin faciendas
ante consummationem Matrimonii: etiam
ob eandem poterit remittere denuntiationes,
faciendas ante contractum Matrimonii; cum
non sit major ratio de illis, quam de his.

Atque sic intelligi Decretum Tridenti-
ni, indicant varix Declarationes Cardina-
lium, quæ extant apud Farinacium pag. 269.
Prima: *Episcopus ob vicinitatem temporis, quo
prohibite sunt nuptiæ, remittere potest aliquas
denuntiationes secundum prudentiam suam &
judicium.* Secunda: *Episcopus potest post Ma-
trimonium contractum ante illius consumma-
tionem, si ita expedire judicaverit, secundum
prudentiam suam & judicium ex aliqua causa
arbitrio suo remittere denuntiationes, etiam si
non sit suspicio, quod Matrimonium malitiose
impediatur.* Tertia: *Non solum ex causis
hic expressis possunt denuntiationes omitti, sed
aliis etiam arbitrio Ordinarii, qui illas remis-
tere potest, etiam post Matrimonium contra-
ctum, & ante illius consummationem.* Quarta:
*Præter causas, hic à Concilio expressas super
omissione denuntiationum, etiam aliæ sunt suf-
ficientes secundum Ordinarii prudentiam atque
judicium.* De his causis, sicut statim dixi,
inferius tractabimus.

Prius examinemus & dispiciamus, quem
Concilium Tridentinum nomine Ordinarii
intellexerit. Et quidem Episcopum intel-
lexisse, non est dubium; sed dubitatur, an
præter Episcopum, etiam Vicarium gene-
ralem Episcopi, & omnes illos, qui habent
jurisdictionem quasi Episcopalem. Conclusio
affirmat, hos etiam intellexisse, quam
docet Sanchez sup. disp. 7. n. 3. & 10.

Unica ratio est: quia hi omnes intelli-
guntur nomine Ordinarii, dum Tridenti-
num eod. cap. immediatè post verba, sup.
allegata, ait: *Qui aliter, quam præsentè Pa-
rocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi vel
Ordinarii licentia &c. ut suo loco ostendi-
mus, ergo etiam omnes illi intelliguntur
nomine Ordinarii, quando immediatè ante
dicit: Nisi Ordinarius ipse &c.* Quæ enim
ratio potest assignari tantæ æquivocationis,
ut in uno loco significet solum Episcopum
privativè; in alio autem omnes habentes ju-
risdictionem quasi Episcopalem, nec non
Vicarium generalem Episcopi? Ego certè
nullam video.

Sed in contrarium esse videtur (inquit
Pontius sup. cap. 31. n. 3.) Declaratio Car-
dinalium, quæ sic habet: *Non permittitur
hæc facultas Commendatario, licet ejus Abba-*

*ria jura Episcopalia habeat, cujus Abbas ap-
pellatione Ordinarii venit, juxta Gloss. in cap.
fin. de Offic. Ord. in 6. Dixit enim sanctissimus
Dominus noster; quod Ordinarius hic non in-
telligitur nisi Episcopus: tamen Cardinali Far-
nesio Farcentis Monasterii Commendatario
fuit permissum, non autem ejus Vicario.* Quare
ego non dubito juxta Cardinalium Declara-
tionem hæc potestatem solis Episcopis jure
Tridentino concessam, & non his, qui ju-
risdictionem quasi Episcopalem habent, ut
Abbatibus, aut Vicariis S. Joannis, vel si-
milibus. Hæc ille.

At quæro ego à Pontio: Talis Com-
mendatarius habet jurisdictionem quasi
Episcopalem? Talis Commendatarius po-
test assistere Matrimonio, & alteri Sacerdo-
ti dare licentiam assistendi? Respondet eod.
lib. cap. 10. num. 13. extat de hoc Decisio
Congreg. Card. quæ apud Farinacium fess.
24. Concilii Trid. c. 1. de Refor. Matr. his
verbis concepta est: *Non permittitur &c.*
ut sup. Ex quibus discis, neque ejus Vicarium,
quamvis Commendatario specialiter à Sede
Apostolica concessum fuerit, nisi expressè
etiam eidem Vicario Apostolica Sedes con-
cesserit. Ita Basilios.

Quæro rursus ab eo: Qui habet pote-
statem quasi Episcopalem, potest de jure
assistere Matrimonio, & alteri Sacerdoti da-
re licentiam assistendi? Audi quid respon-
deat eod. cap. num. 2. Ordinarii nomine in
prædicto Decreto Tridentini (irritante Ma-
trimonium contractum sine Parocho) in-
telligimus omnes eos, qui ordinariam po-
testatem habent Episcopalem, & quasi Epis-
copalem.

Ex quo inferri num. 5. Abbates Ecclesiæ
exemptæ, id est, nullo Episcopo subjectæ,
& interesse Matrimonio posse, & aliis li-
centiam concedere; habent enim auctori-
tatem ordinariam, & quasi Episcopalem, ut
docent DD. omnes in cap. Joannes, de Test.
& ibi Covarr. num. 1. Undè quæ ab Epis-
copis & Ordinariis fieri possunt in his, quæ
ad jurisdictionem spectant, etiam ab illis.
Hæc ille.

Ubi, ut vides, concedit Abbatibus,
qui habent potestatem quasi Episcopalem,
de jure posse interesse Matrimonio, & aliis
licentiam concedere, quod tamen negat Com-
mendatario Abbatis, quæ jura Episcopalia
habeat. Ergo vel talis Commendatarius
non habet potestatem quasi Episcopalem,
vel Abbates non possunt assistere Matrimo-
nio, & aliis licentiam dare, tametsi ha-
bant eam potestatem. Cur enim ea pote-
stas quasi Episcopalis, majorem effectum
habeat in Abbatibus, quam in talibus Com-
mendatariis?

91. Commenda-
tarius de ju-
re non potest
assistere Ma-
trimonio,
juxta Pon-
tium.

92. Qui habet
potestatem
quasi Epis-
copalem po-
test assistere
juxta eundem
Auctorem.

Covarr.

93. Expeditur,
hæc doctri-
na.

94. Ex d. Decl. non redde colligitur Abbates non posse remittere denuntiationes.

Omnes illi possunt remittere qui habent potestatem Episcopalem aut quasi, etiam Vicarii generales.

Et quâ specie veritatis ex illa Declaratione Cardinal. quam Pontius adducit, ad probandum talem Commendatarium non posse de jure assistere Matrimonio, neque posse de jure dispensare in denuntiationibus, quo, inquam, fundamento colligit, Abbates non posse de jure dispensare in denuntiationibus; esto possint de jure assistere Matrimonio?

Igitur, non obstante illa Declaratione, de qua hodie (quod sciam) non constat authenticè, persisto in Conclusione, & dico: omnes illos posse remittere denuntiationes, qui habent potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem, sive omnes illos, qui tanquam Ordinarii possunt assistere Matrimonio, & aliis dare licentiam assistendi; ac proinde etiam Vicarios generales Episcopi, quidquid in contrarium doceat Pontius sup. c. 3. num. 5.

95. Oppositum docet Pontius de Vicariis. Probat ex Declar. Card. Henriquez, Riccius.

Item ex Concil. Toletano, & Mediolan.

Ego (inquit ille) existimo, non intelligi Vicarium generalem (sub nomine Ordinarii) & ita illum non posse has denuntiationes remittere, nisi specialiter committatur. Docet Henriquez lib. 11. de Matr. c. 5. n. 5. qui & testatur sic declarasse Card. Congregationem. Sequuntur etiam multi Alii quos refert Riccius in praxi Decis. 259.

Favet huic intelligentiæ Concilii, quod Toletanum congregatum anno 1583. sic fenserit intelligi Concil. Tridentinum; & Patres Concilii Mediolanensis sæpè cit. sic habent: *Illas vero denuntiationes ab Episcopo, cum præsens in urbe vel diœcesi adest, solum remitti deinceps liceat, ab alio præterea nemine ac ne à Vicario quidem generali, nisi aliud Episcopus judicaverit, attentis à sui Vicarii qualitate & prudentiâ.* Hactenus Pontius.

96. Tertia probatio.

Adde: quod in generali commissione Vicariatus non clauditur dispensandi potestas, ut docet Gloss. c. *Quæ de causa* 2. q. 5. verb. *Quidquid*, ibi: *Item est hic arg. quod generali mandato dispensatio delegatur. Arg. contra, extra de Offic. deleg. Quod translationem: cum enim dispensatio habeatur instar restitutionis in integrum, & restitutio in integrum non delegatur per generale mandatum, ut ff. de Min. Illud, ergo nec dispensatio.*

97. Nostram sententiam tenet Sanchez, & probat tripliciter.

Nostram tamen sententiam docet Sanchez sup. disp. 7. n. 10 & probat; quia Concilium remissionem denuntiationum concedit Ordinatio, sub quo venit Vicarius Generalis in Decreto irritante; ergo etiam hic. Præterea: ante Tridentinum poterat ex generali consuetudine dispensare; non autem reperitur Concilium Tridentinum id ei negare, sed potius concedere. Tandem: quia quando Concilium excludere voluit Vicarium, id expressit, ut sess. 24. c. 6. de Refor. ibi: *Et non eorum Vicariis.*

Resp. Pontii ad 1. probationem.

Sed quid ad hæc Pontius? Primum, inquit, non obstat; quia hic habemus jus no-

rum, à Tridentino constitutum, cuius Declaratio pertinet ad Congregationem Cardinalium, quæ declaravit in hoc casu non intelligi Vicarium. Et licet non expresserit Concilium, in hoc casu non intelligi Vicarium, expressit tamen Cardinales Congregatio.

Respondeo de illa Declaratione Cardinalium non constat (quod sciam) authenticè post Urbanum 8. præteritum cum Henriquez, nec Pontius, citent ejus verbum, quod neque apud Farinacium, neque apud Rebellen inveniatur; alioquin Pontius verba citasset, sicut solet verba auctoritatis declarationum, quæ apud illos Auctores inveniuntur, citare.

Potuisse ergo Pontius hic respondere illam Declarationem, quod c. 30. n. 6. respondit ad similem Declarationem, aliam ex Segura productam: Ego quidem de veritate Declarationem Cardinalium, contra opinionem acquiescerem. Cæterum in Segura in his, quas ediderunt Farinacius, & Rebellen. Alioqui cur magis Pontius Declarationi, sine verbis auctoritatis Henriquez, quàm Declarationi, in reductæ à Sanchio?

Quantùm ad Concilia, que citantur, illa sunt Provincialia, quæ non possunt generaliter Vicarium Episcopi potestatem conferre, juxta plurimorum sententiam eia. Tridentino concessam Deinde non producuntur verba Concilii Toletani, quoniam quod Pontius ea propriis oculis non legit.

Et verò nec ipse Pontius in omnibus sequitur Concilium Mediolanense: nam c. 3. n. 1. sic ait: *An autem et alia causa, quam ea, quæ jure exprimitur, remitti denuntiationis possit, dubium est.* Concilium Mediolanense de Sponsal. c. 4. non aliam agnoscit ibi: *Eas autem denuntiationes, ne alia ex parte remittere Parochis liceat, nisi per concessu, idque in causis jure permittitur idem habet c. 2.* At longè verius inquit hic Auctor, posse etiam denuntiationes remitti ex aliis causis.

Unicum ergo fundamentum Pontii in illa Declaratio ab Henriquez citata, hæc professione verborum, de qua Declaratio percut dixi, hodie non constat (quod sciam) authenticè; & idè eam non sequimur, quia Sanchio & aliis, quos ipse ibi citat, dicunt per Ordinarium in casu proposito non intelligi solum Episcopum, sed etiam ejus Vicarium generalem; prout etiam docet Concilium disp. 27. n. 55. Riccius Decis. 259. Pater disp. 2. sect. 3. n. 4. Gutierrez c. 56. n. 1. quos citat & sequitur Dicalillo disp. 3. n. 249.

Ratio est, inquit ille; quia Vicarius Ordinarius, & idem tribunal cum Episcopo

Bibliotheca Sacra

constituit, censeturque quasi una persona. Unde licet concedamus duo, quæ Adversarii obijciunt: primum, id, quod refertur in Declaratione Congregationis Cardin. apud Rebellum q. 7. n. 22. Pontificem scilicet declarasse, nomine Ordinarii intelligi Episcopum. Secundum, quod in generali commiffione Vicariatus, non claudatur potestas dispensandi; adhuc in nostro casu concedendum est, posse dispensare: quia licet Pontifex dixerit, nomine Ordinarii intelligi Episcopum, non excludendus est Vicarius; quia censetur una persona, & tribunal cum ipso. Et quamvis in ejus commiffione generali, non includatur potestas dispensandi (de quo nunc non disputo) tamen satis est, quod Concilium Ordinario commiserit facultatem dispensandi, & quod nomine Ordinarii intelligatur Vicarius, juxta cap. Romana, de Appel. in 6. Hæc ille.

Eandem sententiam amplectitur Aversa q. 7. lect. 2. §. Superior verò. Item Herinx sup. n. 38. ubi sic ait: Nominè porrò Ordinarii, intelligitur hic quoque Vicarius generalis Episcopi; qui proinde dispensare potest in bannis, etiam per delegatum.

Sed de hac particula: *Etiã per delegatum*, est specialis difficultas: quidam enim apud Sanchez sup. disp. 7. n. 18. negant, etiam Episcopum posse delegare hanc facultatem Vicario generali. Et probant; quia dum eligitur personæ industria, ad aliquod munus obeundum, id delegari nequit, cap. fin. de Offic. Delegati, §. Is autem, cui injungitur, ut personaliter negotium exequatur, potest (dummodo partes consentiant) hoc aliis delegare. Præterquam, si inquisitionem fieri, vel Ecclesiis de Prælati, vel aliis Ministris provideri mandavimus: cum in his omnibus casibus industriam & fidem personæ, cui talia committimus eligere videamur.

Idem dicitur cap. Is cui, 12. eod. in 6. ubi: Si non expressa certa persona committatur eadem, ut alicui personæ idoneæ de certa Ecclesia vel beneficio debeat providere: quia circa eligendam personam ejus industria tunc videtur electa, provisionem sibi commissam, alteri demandare non potest &c. In hac autem dispensatione eligitur industria Episcopi.

Quod duplici medio constat. Alterum est; quia Tridentinum sess. 24. cap. 1. de Matr. judicio & prudentiæ Ordinarii id relinquit, per quæ verba, videtur de persona Episcopi, tanquam Pastoris proprii confidere, & ita ejus industriam eligere. Alterum verò est; quia quoties negotium commissum arduum est, censetur electa personæ industria, ut constat ex d. cap. Is cui, ubi nullum est verbum denotans personæ industriam eligi; sed ex gravitate commissæ rei, dicit Pontifex eam eligi. Cum ergo dispen-

sare in denuntiationibus, res valde ardua sit, censetur electa industria personæ; & proinde nequibit Episcopus delegare.

Verius tamen credo, inquit Sanchez sup. n. 20. posse Episcopum generaliter hanc facultatem delegare: quia jure ordinario sibi competit, cum concedatur à Tridentino dict. c. 1. indistinctè omnibus Ordinariis in perpetuum.

Nec ratio contraria relata n. 18. aliquid probat: non enim universaliter verum est, eligi personæ industriam, ubi negotium est arduum, & committitur prudentiæ alicujus: fallit enim, quando delegatio fit personæ incognitæ, & indeterminatæ, ut Prælati præsentibus & futuris, prout hic contingit. Hæc ille.

Et n. 21. idem docet de Vicario generali, quia est Ordinarius: & quamvis, inquit, non possit alium Vicarium instituire, ut constat ex cap. Clericos, de Offic. Vicarii; at potest unam vel plures causas delegare, ut docet Gloss. c. 1. de Offic. Vic. in 6. verb. Ipsius, ibi: Nec putes, quod Officialis alium Officialem generalem dare possit... licet specialem causam delegare possit, & etiam plures.

Hanc sententiam, quod ad Episcopum attinet, sequitur Pontius sup. cap. 31. n. 8. dicens: Quamvis autem jure Tridentini Episcopo tantum concedatur (potestas dispensandi in denuntiationibus) attamen non ita, ut delegare non possit. Quare potest Vicario suo generali committere, & etiam aliis, ut rectè docet & probat Sanchez d. lib. 3. disp. 7. n. 20. tum, quia in hoc non est electa industria Episcopi, cum ad munus demandatum personis incertis, ignotis & tam præsentibus quam futuris, ut docet cum nonnullis idem Thomas ibidem. Tum etiam; quia potestas hæc data Episcopo per Concilium, cum sit perpetuò adjuncta Sedi Episcopali, est ordinaria. Hæc ille.

Qui ibidem n. 2. sic ait: Ex quo Decreto (Tridentini) habemus, in primis, denuntiationes non posse omitti; neque omnes, neque unam autoritate Parochi, expressè enim Concilium inquit: Nisi Ordinarius ipse &c. Ergo non conceditur Parocho arbitrium omittendi; ad id enim eligitur industria personæ, cum dicat etiam Concilium id relinqui judicio & prudentiæ Ordinarii; Parochi autem magna ex parte sunt ignari & imprudentes. Ita Pontius, sibi ipsi (ut videtur) in eodem cap. contrarius. Nam n. 2. eligitur industria personæ, & n. 8. non est electa industria Episcopi. Expectabo conciliationem à doctioribus.

Interim peto; an Episcopus possit limitare potestatem sui Vicarii: ita ut manens Vicarius generalis, nequeat dispensare? Affirmat Sanchez sup. n. 13. dicens: Tandem

D d d d 3 in-

104. Episcopus potest eam generaliter delegare, ex Sanchez.

Resp. ad rationem contrariam.

105. Idem docet Sanchez de Vicario generali.

Sanctium sequitur Pontius quantum ad Episcopos.

106. Negat autem Parochi hanc potestatem.

107. An Episcopus possit limitare po-

C. 1. de Appell. in 6.

102. An Episcopus potest delegare hanc facultatem Vicario generali.

C. 12. eod. in 6.

103. In hac dispensatione eligitur industria personæ.

restatem sui Vicarii Affirma: Sanchez cum Gutierrez.

108. Probatur Vicarium posse dispensare absque speciali mandato, ex Gutierrez.

109. Pontius impugnat sententiam Sanchez.

110. Dicastillo existimat sententiam Sanchez veram propter praxim.

sed difficilem ex ratione.

intelligenda est hæc sententia: nisi Episcopus facultatem dispensandi in denuntiacionibus sibi reservaret: tunc enim non posset Vicarius generalis Episcopi. Sicut enim potest Episcopus totum officium revocare, ita & partem. Sic Gutier. Canon. qq. lib. 1. cap. 19. num. 15. ubi sic scribit.

Tertio (probatur Vicarium generalem posse dispensare absque speciali mandato) quia Concilium in hac parte non utitur verbo, *Dispensandi*; sed verbo, *Remittantur*, deferendo Ordinario, ut si ipse expedire iudicaverit, possit remittere prædictas denuntiaciones; sicque cessant supra in contrarium adducta circa materiam dispensationis, in qua possent jure procedere: non verò convenire videntur in proposito, cum diversa inter se videantur dispensare & remittere.

Præterea: etsi Concilium loqueretur per verbum, *Dispensandi*, cum tamen facultatem tribuat Ordinario id faciendi, non verò solis Episcopis, eorum Vicarii generales id facere possent ratione suæ jurisdictionis ordinariæ, cui hoc tribuitur, nisi Episcopus hoc sibi soli specialiter reservaverit; tunc enim ipse Provisor seu Vicarius generalis id facere minimè poterit. Hæc ille.

Sed ista limitatio non probatur Pontio sup. n. 7. Et (inquit ille) nisi valde fallor, sententiam ipsam, quam sequitur (Sanchez) evertit. Si enim Vicarius eo ipso quò Vicarius constituitur, habet à Tridentino potestatem denuntiaciones remittendi, non posset per Episcopum tolli; sicut quàmvis resistat & contradicat Episcopus, non potest tollere Parocho licentiam assistendi Matrimonio, neque potestatem concedendi alteri licentiam. Quod ergo Episcopus denegare potest Vicario, cui generalem administrationem commisit, signum est, non esse illi concessum à Concilio eo ipso, quòd Vicarius est. Inferior enim contra legem Superioris nihil potest, cap. *Inferior*, de Major. & obed. Hæc ille.

Et Dicastillo sup. n. 251. sic ait: Sed quod diximus de Vicario, intelligendum est, ut Sanchez vult. n. 13. cum Gutierrez l. 1. qq. Canon. c. 19. n. 15. nisi Episcopus sibi reservaverit. Quod quàmvis verum putem, propter praxim sic declarantem (audio enim quòd in aliquibus dioccesibus sibi reservaverint Episcopi) & propter DD. autoritatem, & non improbabilem rationem, quæ utitur Sanchez, scilicet, quòd sicut Episcopus potest reservare totum officium, potest & partem; tamen si præcisè ratione agamus, difficultate non caret hæc doctrina, juxta ea, quæ diximus sup. dub. 12. agentes de Parocho delegato, & de Parocho amovibili ad nutum Episcopi, in ordine ad assistendum Matrimonio, & conferendam facultatem ad assistendum, & quæ dub. 13. diximus, posse sci-

licet validè dare eam facultatem, vel assistere per se; neque eam potestatem limitari potest à Superiore, saltem quantum ad valorem quia eo ipso, quòd ille Parochus est, habet potestatem sibi concessam à Tridentino, & quæ adeò non poterit ab aliquo Superiore minore restringi, ita ut licet sit in potestate delegantis, illum Parochum non potest amovere, vel ad nutum amovibilem, ab officio amovere, si tamen illum in officio retinere non possit Episcopus facere, quòd sit chus & ejus assensum vel licentiam ostendendum, non valeat; quia hæc à Tridentino accipit eo ipso, quòd Parochus est.

Sic ergo in nostro casu, licet sit in potestate Episcopi non dare officium Vicario cui; si tamen illi dat officium Vicarii generalis, ita ut absolute censetur, & sit Vicarius, atque adeò Ordinarius respectu personæ & tribunalis cum Episcopo, non potestur posse impedire facultatem, quam Vicarius tanquam Ordinarius accepit, quòd Ordinarius est, datam non directè immèdiatè ab Episcopo, sed tanquam supposito quòd sit constitutus Vicarius.

Neque est eadem ratio de potestatem, quæ accepit ab Episcopo; illam enim licentiam non potest à se collatam, directè potestatem, sed illius partem auferre potest. Hæc verò de qua agimus, sicuti non ab Episcopo, sed à Concilio conferitur, supposito quòd sit Ordinarius, non poterit ab Episcopo tolli, ut minui directè, relinquendo illum in hæc Ordinarii; solumque indirectè poterit, deponendo ab officio, vel quòd idem est, ita restringendo officium, ut merito non censetur Vicarius generalis, sed foraneus, ut instar foranei. Hucusque Dicastillo.

Rogas; quid sentiendum de his foraneis & non designatis ad universitatem vicariorum? Respondet idem Auctor, cum mihi placet quòd ipse Sanchez docet, cum Gutierrez & Rodriguez, quod hæc facultatem absque speciali potestate, ne, quia non Ordinarii, hæc potestatem causas delegati sunt? Hæc ille Episcopus. Omnibus itaque consideratis, respondeo: estimare: Episcopum non potest denotare illam potestatem; eo semper sit, ut velit instituire Vicarium generalem, quæ reverà sit & permaneat Ordinarius.

Quantum ad praxim, illa non est generalis, & qui sic practicant, sequuntur sententiam Sanchez; & fortè etiam sententiam Pontii, scilicet Vicarium Generalem à Tridentino non habere illam potestatem, tantum ex commissione expressa vel tacita Episcopi; quæ possit aliquibus videri ab Episcopo, quando Episcopus generaliter committit omnes causas suo Vicario, nullam in particulari excipiendo; quando autem expressè

reservat sibi dictam potestatem dispensandi, nimis manifestum est, tunc Vicarium generale neque expressam, neque tacitam habere commissionem dispensandi.

Porro ad rationem Sanchez, responderetur; sicut Episcopus potest totum officium revocare, ita & partem; sed revocando partem, revocat totum, cum totum non sit aliud, quam omnes partes; adeoque revocando partem, jam non manet amplius Vicarius generalis; & ita non mirum, si non possit amplius dispensare in denuntiationibus, quia illa potestas non datur a Concilio, nisi Ordinario, sub quo comprehenditur Vicarius generalis, non autem Vicarius particularis seu foraneus.

114. Arguitur pro sententia Sanchez. Debet ergo probare Sanchez; quod revocando illam partem, adhuc maneat Vicarius generalis, quod ibi non probat, quamvis videatur supponere. Posset autem probari ex eo, quod habet lib. 3. disp. 32. in fine, ubi respondens ad hoc argumentum: Parochus delegatus, cui est interdictum, dare licentiam Sacerdotibus non approbatis ab Episcopo, non est delegatus ad universitatem causarum, cum causa illa sibi reservata sit: ergo non potest eam licentiam subdelegare; respondens, inquam, ad hoc argumentum, ait: Ad ultimum nego, non esse delegatum ad universitatem causarum; reservatio enim unus vel alterius causæ, id non tollit, ut si reservet Episcopus Parocho aliquot peccata. Ergo similiter dici posset, nequam oblatre Vicariati generali, quod Episcopus reservet sibi dispensationem in Bannis seu Denuntiationibus.

115. Respondet disparitatem esse; quod reservatio casuum expressè concedatur Episcopis, aut certè declaratur per Concilium Tridentinum sess. 15. c. 7. competere Episcopis, ibi: Neque dubitandum est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc etiam Episcopis omnibus in sua cuique diocesi, in adificationem tamen, non in destructionem liceat &c. Nulpiam autem lego, Episcopos posse à Vicariis generalibus auferre potestatem dispensandi in Bannis, sibi concessam per Concilium Tridentinum. Si autem aliqua sint, quæ Vicariis generalibus competant ex concessione solius Episcopi, & non vi juris communis, aut Concilii alicujus generalis, proculdubio ea tollere potest Episcopus, manente officio Vicarii generalis; quia illa solum per accidens ei connexa sunt.

116. Sed contrà, dicit aliquis: supra probatum fuit ex Glossa c. Quæ de causa, 2. q. 5. quod generali mandato dispensatio non delegetur. Respondet Sanchez supra disp. 7. num. 14. Quamvis ex generali commissione Vicariatus non possit dispensare in omnibus, in quibus potest Episcopus; posse tamen in casibus,

quorum dispensationem jus committit Ordinario.

Deinde responderi posset cum Gutierrez *Alia solutio* sup. Concilium non uti verbo, *Dispensandi*, sed *Remittendi*; videntur autem illi Auctori diversa inter se, dispensare & remittere. Sed non ostendit, in quo consistat illa diversitas. Ego autem non video, in quo possit consistere, nisi in eo, quod dispensatio sit actus jurisdictionis, secus remissio, quæ solum esset iudicium Ordinarii de causa sufficiente, omittendi denuntiationes, quo iudicio posito, ipse Pontifex conferretur jus istud Concilii generalis in particulari casu relaxare.

Sed hoc gratis videtur dici, sine fundamento aliquo in jure civili, aut Canonico; & perinde videtur esse quoad praxim, sive dixeris remissionem, sive dispensationem, & æqualis requiritur causa. Sed quæ illa? Jam edissero.

117. Rejicitur!

CONCLUSIO VI.

Ex variis causis dispensat Ordinarius in denuntiationibus. Una ex illis est: Si supponantur partes liberæ ab impedimento.

Suppono ex Tractatu de Legibus, dispensationem in lege Superioris sine justa causa, non solum esse illicitam, sed etiam invalidam; cum enim inferior non possit dispensare, nisi quatenus id ei concessum fuerit à Superiore, neque uspiam in veniatur ei concessum, ut sine causa dispense, si id facit, nihil facit; quia excedit limites potestatis suæ. Quod magis verum est, si nec ipse Superior possit in propria lege validè dispensare sine justa causa.

118. Dispensatio in lege Superioris sine causa est invalida.

Cum igitur lex denuntiationum sit lex Superioris, quoniam lex Concilii generalis, non solum illicitè sed etiam invalidè dispensabit in ea Ordinarius absque justa causa; quia excedit limites potestatis suæ: siquidem Concilium remissionem denuntiationum non relinquit liberæ voluntati Ordinarii, sed iudicio & prudentiæ ejus, ibi: *Nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ denuntiationes remittantur, quod illius prudentiæ & iudicio sancta Synodus relinquit.*

Invalidè dispensatur in denuntiationibus sine justa causa.

Quæ utique verba arbitrium prudentiale & ratione regulatum important, ut bene docet Gutierrez lib. 1. qq. Canon. c. 19. n. 7. dicens: Præterea: quamvis Concilium hoc relinquat iudicio & prudentiæ Ordinarii, nihilominus hæc prudentia atque iudicium, arbitrium boni viri significat. Et n. 12. sic ait: Poterit igitur Episcopus ex aliqua ratione justa, sibi tantum cognita, prædictas denuntiationes remittere, & ita sit sæpissimè.

119. Probatio de sumpta ex verbis Trid. Gutierrez.

Caveat